ویژه

نماینده ویژه ترامپ:
آمریکا دنبال تغییر حکومت در ایران نیست

برایـــان هوک، نماینده آمریکا در امور ایران در دولت اول دونالد ترامپ که قرار است رهبری انتقال قدرت به وزارت خارجه جدید آمریکا را برعهده داشته باشد، با تکرار اتهام زنی‌های واشنگتن علیه تهران مدعی شد که ترامپ می‌داند عامل اصلی بی ثباتی در خاورمیانه ایران است.

برایان هوک در گفتگو با شبکه خبری سی ان ان آمریکا مدعی شد: ترامپ هیچ علاقه ای به تغییر حکومت در ایران ندارد. آینده ایران توســط مردم آن کشور تعیین خواهد شد ما این امر را به صورت مکرر اعلام کرده ایم.

این سیاســتمدار تندروی جمهوریخواه آمریکایی در راستای اتهام زنی‌های واشــنگتن علیه نفوذ منطقه ای جمهوری اسلامی ایران در منطقه غرب آسیا (خاورمیانه) ادعا کرد: ترامپ می‌داند که عامل اصلی بی ثباتی در خاورمیانه در حال حاضر ایران است. خلیج (فارس) امروزه یک منطقه پویا از نظر اقتصادی و فرهنگی است و این ایدئولوژی انقلابی و افراطی که ایران صادر می‌کند، یکی از موانع در منطقه است و ایران به این مسیر ادامه می‌دهد.

برایان هوک همچنین مدعی شد: «ترامپ هیچ علاقه‌ای به تغییر حکومت در ایران ندارد. آینده ایران توسط مردم آن کشور تعیین خواهد شد ما این امر را به صورت مکرر اعلام کرده‌ایم.» این مقام آمریکایی همچنین در ســخنانی علیه گروههای مقاومت منطقه و ایســتادگی آنان در برابر جنایات و حملات رژیم اشــغالگر قدس، بار دیگر از اسرائیل حمایت و ادعا کرد: ترامپ در ریاض اعلام کرد که ایران را به صورت اقتصادی تضعیف خواهد کرد که «این حکومت نتواند از خشونت‌های حوثی‌ها (انصارالله یمن)، حماس، حزب الله و سایر گروه‌ها در عراق و ســوریه حمایت کند. همه این گروه‌ها اسرائیل و کشورهای منطقه را بی‌ثبات می‌کنند.»

دیپلماتیک

بیانیه سازمان همکاری اسلامی در حمایت از ایران

سازمان همکاری اسلامی در محکومیت شــرارت اخیر رژیم اشغالگر علیه حاکمیــت و تمامیــت ارضی جمهوری اســلامی ایران و همچنین اســتفاده غیرقانونی از حریم هوایی جمهوری عراق بیانیه مشترک صادر کرد.

متن این بیانیه به شرح زیر است: سازمان همکاری اسلامی در نیویورک به شدیدترین وجه حمله تجاوزکارانه رژیم اسرائیل علیه جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۲۶ اکتبر ۲۰۲۴ را که منجر به جان باختن چهار نیروی نظامی ایرانی و یک غیرنظامی شــد محکوم می‌کند. این سازمان اعلام می‌کند که اقدامات تجاوزکارانه رژیم اسرائیل نقض آشکار حقوق بین‌الملل و منشور سازمان ملل متحد و همچنین نقض جدی حاکمیت و تمامیت ارضی جمهوری اســلامی ایران است. سازمان همکاری اسلامی همچنین نقض حاکمیت و تمامیت ارضی جمهوری عراق توســط رژیم اشــغالگر، که برای انجام عمل تجاوزکارانه علیه جمهوری اســلامی ایران از حریم هوایی این کشــور استفاده کرده است را به شدت محکوم می‌کند. این سازمان تأکید می‌کند که جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورهای آسیب‌دیده طبق حقوق بین‌الملل و منشور سازمان ملل متحد، حق ذاتی خود را برای حفاظت از حاکمیت، تمامیت ارضی، امنیت و مردم خود دارند. ســازمان همکاری اسلامی بار دیگر هشدار می‌دهد که جنایات مستمر رژیم اشغالگر و غیرقانونی اسرائیل در اراضی اشغالی فلسطین، به ویژه در غزه و لبنان و همچنین فعالیت‌های بدخواهانه آن در منطقه، صلح، امنیت و ثبات منطقه‌ای را تهدید می‌کند. این سازمان خواستار مداخله فوری و مؤثر شورای امنیت سازمان ملل به‌عنوان مسؤول اصلی حفظ صلح و امنیت بین‌المللی است.

استراتژیک

ناخرسندی ناتو از همکاری روسیه، چین کره شمالی و ایران

دبیرکل ناتو تقویت همکاری‌ها میان روســیه، ایران، چین و کره شــمالی را تهدیــدی خطرناک برای غرب و آمریــکا توصیف کرد و از تمایل خود برای گفت‌وگو با رئیس‌جمهور منتخب آمریکا درباره این موضوع خبر داد.

«مارک روته» دبیرکل ناتو مدعی شد «ظاهرا کل غرب و بالاتر از همه ایالات متحده از افزایش تعامل بین روسیه، چین، کره شمالی و ایران تهدید می‌شود» و او می‌خواهــد در این مورد با «دونالد ترامپ» که روز سه‌شــنبه بار دیگر در انتخابات ریاست جمهوری آمریکا به پیروزی رسید، گفت‌وگو کند.

روته که برای شرکت در مجمع سیاسی اروپا به بوداپست سفر کرده است، با تکیه بر ادعاها مبنی بر کمک نظامی ایران به روسیه در جنگ اوکراین گفت: ما شاهد هستیم که چگونه کره شمالی، چین، ایران و روسیه به‌طور فزاینده‌ای، از جمله علیه اوکراین با یکدیگر همکاری می‌کنند. روســیه همچنین در حال انتقال فناوری پیشــرفته به کره شمالی است که مستقیماً ایالات متحده، قاره اروپای و شرکای ما در اقیانوس آرام، به‌ویژه ژاپن را تهدید می‌کند. این ادعا در حالی است که ایران بارها حمایت از یک طرف جنگ در مناقشه اوکراین را رد کرده اســت. روته افزود: این یک تحول جدید بسیار خطرناک است که ما باید امروز در مورد آن صحبت کنیم و من مشتاقانه منتظر گفت‌وگو با رئیس جمهور ترامپ هستم که چگونه می‌توانیم با هم با این تهدید مقابله کنیم.

تروریسم

تعهد پاکستان به امنیت مرزی با ایران

ســخنگوی وزارت خارجه پاکستان با اشاره به اهمیت نتایج سفر اخیر وزیر خارجه ایران به اسلام‌آباد، گفت: مرزهای ما مرز صلح و دوستی است و پاکستان تعهد قوی به مبارزه با تروریسم و قاچاقچیان در نزدیکی مرزهای مشترک خود با همسایگانش دارد. ممتاز زهرا روز پنجشنبه در نشست خبری هفتگی خود در اسلام‌آباد در پاسخ به پرسش خبرنگار ایرنا گفت: سید عباس عراقچی وزیر امور خارجه جمهوری اســلامی ایران در جریان سفر مهم خود به پاکستان با مقام‌های ارشد ما دیدار کرد و به توافقات مطلوبی رسیده‌ایم.

وی تاکید کرد: طرفین توافق کردند که هماهنگی‌ها و همگرایی در راستای تحقق اهداف مشــترک از جمله اطمینان از امنیت مرزهای مشترک را تقویت کنند. ممتاز زهرا افزود: مرزهای ایران و پاکستان، مرز صلح و دوستی است و ما هماهنگی‌های خود را افزایش خواهیم داد.

وی در ادامــه در واکنش به برخی از گمانه‌زنی‌هــا درباره هرگونه عملیات مشــترک در مرزهای مشترک ایران و پاکستان علیه عناصر تروریستی، اظهار داشت: این یک گزارش جعلی و برگرفته از فرافکنی عناصر تروریستی است.

ســخنگوی وزارت خارجه پاکستان اضافه کرد: نیروهای امنیتی اخیرا یک عملیات علیــه عناصر قاچاقچــی در داخل خاک پاکســتان و در فاصله ۳۰ کیلومتری از نوار مشترک مرزی با جمهوری اسلامی ایران انجام دادند.

واشنگتن بین سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۰ چه سیاستی مقابل تهران دنبال کرد؟
کارنامه اول ترامپ در تقابل با ایران

دونالــد ترامپ بار دیگــر روی کار آمد؛ آن هم با تحمیل شکستی سخت به دموکرات‌ها. ترامپ توانست در این دور از انتخابات حتی به نسبت انتخابات ۲۰۱۶ هم بهتر عمل کند و هم آرای کالج الکترال را بــا اختلافی معنادار نصیب خود کند و هم آرای مردمی را به دست آورد؛ برخلاف سال ۲۰۱۶ که گرچه آرای مردمی‌اش از هیــلاری کلینتون کمتر بود، اما به دلیل کســب اکثریت آرای الکترال کالج پیروز انتخابات شد.

به هر روی او تا مدت کمی بعد ســاکن کاخ سفید خواهد شد و عمده سیاست‌های آمریکا در چهارســال پیش رو با تصمیمات ترامپ پیش خواهد رفــت. در این بین، اما یک پرسش اصلی وجود دارد؛ اینکه رویکرد او در قبال ایران چه خواهد بود؟ پاســخ به این پرســش چندان آســان نیســت، زیرا شــرایط از زمانی که او کاخ ســفید را ترک کرد دستخوش تغییرات مهمی شده است؛ از جنگ اوکراین گرفته تا جنگ غزه، اما به باور برخی به هر حال ترامپ، ترامپ اســت و از جانــب او نگرانی وجود دارد به خصوص وقتی به عملکرد او در قبــال ایران در دوره ریاســت‌جمهوری‌اش بین سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۰ نگاه می‌کنیم، اما چه اقداماتی؟

ممنوعیت ورود ایرانیان به آمریکا

به گــزارش انتخاب، فقط یــک هفته از ادای سوگند ریاست‌جمهوری می‌گذشت که ترامپ ورود شهروندان هفت کشور مسلمان از جمله شــهروندان ایران را به خاک آمریکا به مدت ۹۰ روز ممنوع کرد. ممنوعیت وضع شده حتی شــامل افرادی می‌شد که قبل از دســتور ترامپ ویزای آمریکا را گرفته بودند. صدور هر گونه ویزا برای ایرانیان متوقف شد حتی ویزاهای دانشجویی، تروریستی و کاری. اعتراض‌ها بــالا گرفت به قــدری که کار به دادگاه‌های مختلف آمریکا و حتی دیوان عالی این کشور کشیده شد تا در نهایت دیوان عالی برخی از محدودیت‌های وضع شــده از سوی دولت ترامپ را پذیرفت که آن محدودیت‌ها تا پایان دولت ترامپ ادامه داشت.

خروج از برجام

مهم‌ترین اقدام ترامــپ، اما خارج‌کردن آمریــکا از برجام بــود. او در زمان تبلیغات انتخاباتی‌اش در سال ۲۰۱۶ ادعا می‌کرد که یکی از خطاهــای دولت اوباما و دموکرات‌ها رضایت به پذیــرش قرارداد برجــام بود. او می‌گفــت اگر رئیس‌جمهور شــوم برجام را پــاره می‌کنــم و برجام را بدتریــن معامله تاریخ معرفی می‌کــرد. ترامپ روی کار آمد و به موازات مستقر شــدنش در کاخ سفید تندروهای داخلی هم از هیچ تلاشــی برای حمله به برجام فروگذار نکردند. فضای تهران در موضوع برجام ملتهــب بود و ترامپ هم از آن سو اســتمرار حضور آمریکا در برجام را منوط به مذاکرات مجدد درباره مســائل منطقه‌ای و موشکی ایران می‌دانست.

تهران به هیچ به این خواســته تن نداد. ترامپ از ایــن مقطع به بعد تصمیم خود را گرفته بود، امــا خارج‌کردن آمریکا از برجام بــرای او به ایــن راحتی‌ها هم نبــود، زیرا ایــران به مفاد مندرج در برجام پایبند بود و محدودیت‌هایی که در این توافقنامه آمده بود را رعایت می‌کرد؛ تا حدی که کنگره آمریکا در اوایل سال ۹۶ اعلام کرد ایران از هیچیک از تعهداتش عدول نکرده است.

جمهوری‌خواهان، اما دســت‌بردار نبودند و در کنگــره طرحی با عنوان «قانون مقابله با دشــمنان آمریکا از طریــق تحریم‌ها» را تصویــب کردنــد و ترامپ هم به ســرعت امضایش کرد. بر اساس این طرح تحریم‌هایی تازه علیه ایران وضع شد و چنین اعلام شد که این تحریم‌ها ربطی به برجام ندارد. ایران در مقابل گفت که چنین عملی نقض برجام است. کشمکش ادامه داشت تا در نهایت در میانــه بهار ۹۶، آمریکا از برجام خارج شــد با این اســتدلال که برجام بــه میزان کافی برنامه‌های هسته‌ای ایران را محدود نمی‌کند.

تروریستی اعلام‌کردن سپاه

ترامپ می‌خواست فشاری حداکثری را به ایــران وارد کند و به نوعی خروج از برجام را کافی نمی‌دانست به همین دلیل در اقدام مهم بعدی‌اش «سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» را در فهرست سازمان‌های تروریستی قرار داد. این اقدام بسیار نادر بود، زیرا قراردادن نیروی نظامی رسمی یک کشور در لیست گروه‌های تروریستی اقدامی غیرمعمول بود. آمریکا بر متحدان اروپایی‌اش هم فشار آورد تا آنها هم این اقدام را انجام دهند، اما به جز عربستان و امارات هیچ کشوری از تصمیم عجیب آمریکا حمایت نکرد؛ البته طبیعی بود که اسرائیل در کنار دو کشــور مذکور به شــدت از این تصمیم حمایت کردند.

تهدید مشتریان نفتی ایران

در همان سال ۹۸ ترامپ همه کشورهای دنیا را تهدیــد کرد که اگــر از ایران نفتی خریــداری کنیــد، رنــگ دلار آمریکایی را نخواهید دید و با اقدامات «تنبیهی» یکجانبه شــدید روبه‌رو می‌شوید. دولت آمریکا اعلام می‌کــرد که با این اقــدام می‌خواهد درآمد ایران را به شدت محدود کند تا طرح «فشار حداکثری» عملیاتی شــود. دولت آمریکاب نظارت ســختی را هم برقرار کــرد تا ایران نتواند تحریم‌هــا را دور بزند که البته تا حد زیادی هم مؤثر بود در آن دوران فروش نفت ایران به حداقل خود رسید.

ارسال پیام از طریق ژاپن

خــرداد ســال ۹۸ بود که ســخنگوی وزارت خارجــه آمریکا هنگامی که شــینزو آبه، نخســت‌وزیر وقت ژاپــن در تهران بود اعلام کــرد که آبه و ترامپ با یکدیگر توافق و هماهنگی کامل در زمینه سیاست اعمالی در قبــال ایران دارنــد. او گفت که از طریق آلمان و ژاپن پیام‌هایی را به ایران می‌رسانیم. نخست‌وزیر ژاپن بعد از این سخنان به دیدار رهبر انقلاب رفت و در آن دیدار پیام آمریکا را بــه صورت مکتوب با خــود آورده بود که البته پیام را به رهبر انقلاب نداد، زیرا آیت‌الله خامنــه‌ای در آن دیدار گفتنــد: «ترامپ را شایسته مبادله پیام نمی‌دانم با آمریکا مذاکره نخواهیم کرد». ایشــان با اشاره به سخنان نخست وزیر ژاپن مبنی بر اینکه آمریکا آماده مذاکرات صادقانه با ایران اســت، خطاب به آبه بیان کردند: «مــا این حرف را اصلا باور نمی‌کنیم، زیرا مذاکــرات صادقانه از جانب شخصی همچون ترامپ، صادر نمی‌شود».

تلاش برای مذاکره در نیویورک

وقتی محمدجواد ظریف در تیرماه ســال ۹۸ به نیویورک رفته بود، پمپئو، وزیر خارجه وقت آمریکا، اعلام کرد که ترامپ حاضر است بدون قید و شــرط با ایران پای میز مذاکره بنشــیند. در مقابل ظریف مطرح کرد که اگر پیشــنهاد ایران آن است که با مصوبه کنگره آمریکا تحریم‌های بازگردانده‌شده علیه ایران دوباره برداشــته شــوند، تا اِعمال دوباره آنها برای رئیس جمهور آمریکا دشــوار شود و در این صــوت ایران حاضر خواهد شــد تا روند تصویب و پیوستن به پروتکل الحاقی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را تســریع کند. او در آن سفر درباره احتمال مذاکره مستقیم حسن روحانــی و دونالد ترامپ، مشــابه آنچه بین ترامپ و رهبر کره شمالی انجام شد، گفت که اگر آمریکایی‌ها به حرف‌هایشان متعهد باشند، دیگر نیازی نیســت که رهبران برای عکس تبلیغاتی و یادگاری گرفتن ملاقات کنند.

سفر ظریف به بیاریتز فرانسه

محمد جواد ظریف، وزیر امور خارجه وقت روز سوم شهریور همان سال پس از بازگشت از پاریس و گفت وگو با مکرون رئیس جمهور فرانسه بر سر طرح ابتکاری وی برای خروج برجام از بن بســت، به طور ناگهانی بار دیگر تهران را به مقصد شــهر کوچک بیاریتز در فرانسه که آن روزها محل برگزاری اجلاس گروه هفت بود، ترک کرد. ظاهرا همزمان با برگزاری اجلاس جی ۷ در فرانسه، طرف‌های فرانسوی با تهران تماس می‌گیرند و این خبر را می‌دهند که ترامپ با کلیات طرح مکرون موافقت کرده اســت. بعد از آن بود که ژان ایو لودریان، وزیر امور خارجه فرانســه نیز با محمد جــواد ظریف، وزیر امور خارجه ایران تماس می‌گیــرد و از وی دعوت می‌کند تا به بیاریتز بیاید. البته لودریان این پیشنهاد را هم مطرح می‌کند کــه با حضور ظریف، منوچین وزیر خزانه داری آمریکا و خودش جلسه ای در بیاریتز تشکیل تا فرمولی برای اجرایی شدن طرح فرانسه تدوین شود. گویا مکرون تلاش کرد تا ترامپ را برای دیدار با ظریف به بیاریتز بکشاند که چنین اتفاقی رخ نداد. ترامــپ بعدها تایید کرد که در جریان سفر ظریف به بیاریتز قرار داشته است.

تلاش مکرون برای دیدار روحانی و ترامپ

اوایــل مهرماه همین ســال و وقتی که روحانی بــرای شــرکت در مجمع عمومی ســازمان ملل به نیویورک سفر کرده بود با درخواســت امانوئل ماکرون، رئیس‌جمهور فرانســه، مواجه شد؛ درخواســتی مبنی بر دیدارش با دونالد ترامپ. ماکرون به روحانی گفته بود که وقت تنگ اســت. او گفته بود: «اگر او بدون ملاقات با ترامپ اینجا را ترک کنید، فرصت از دست خواهد رفت، چون تا چند ماه باز نخواهد گشــت و رئیس‌جمهور ترامپ به تهــران نخواهد رفــت، پس باید همیــن حالا دیــدار کنید». البتــه که این درخواست با موافقت ایران مواجه نشد.

انفجار نفتکش‌های آرامکو و زمزمه‌های جنگ

در شهریور ۹۸ وقتی دو نفتکش شرکت عربســتان با نام آرامکو نزدیک بندر فجیره در دریای عمان دچار آتش‌ســوزی و انفجار شدند، آمریکا این اتفاق را منتسب به ایران کرد. دولت آمریکا اعلام کرد که اگر نیاز باشد ۱۲۰هزار نیروی بیشتر برای حفظ «امنیت خلیج فارس» به خاورمیانــه اعزام خواهند کرد. ترامپ هم ایران را تهدید به وقوع جنگ کرد، امــا در نهایت جنگی رخ نداد و ترامپ چندی بعد در توئیتی نوشت که دنبال جنگ با ایران نیست.

ترور سردار سلیمانی

اوج تنــش میان ایــران و آمریکا در دوره ترامپ را بایــد مربوط به زمانــی بدانیم که ترامپ دســتور ترور ســردار قاسم سلیمانی، فرمانده ســپاه قدس، را صادر کرد. در نیمه دوم ســال ۹۸ بود که میان نیروهای ایران و آمریکا در عراق درگیری‌هایی وجود داشــت؛ تا جایی که بار دیگر شائبه وقوع جنگی میان ایران و آمریکا می‌رفت. هشــتم دی بود که آمریکایی‌ها برخی مواضع گروه‌های مقاومت را بمبــاران کردنــد. دو روز بعد یعنی در روز دهم دی جمعیــت بزرگی از عراقی‌ها که در برابر سفارت آمریکا دست به اعتراض زدند و به ســفارت این کشور در عراق حمله کردند. این وضعیت ادامه داشت تا روز ۱۳ دی ۱۳۹۸ که با دستور مستقیم ترامپ سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس با دستور مستقیم ترامپ به شهادت رسیدند. ایران به سرعت شکایت خود را در شــورای امنیت به ثبت رســاند و اعلام کرد که حق دفاع مشــروع را برای خود محفوظ می‌داند. مجلس ایران هم با تصویب طرحی ارتش آمریکا و تمام کارکنان وزار دفاع این کشور را تروریست دانستند. پنج روز بعد یعنی در ۱۸ دی، سپاه به پایگاه هوایی آمریکا به نام عین‌الاســد در نزدیکــی اربیل حمله موشکی کرد. به گفته جان بولتن بعد از حمله ایران به پایگاه عین‌الاسد ترامپ دستور حمله بــه ایران را صادر کرد، امــا در لحظه آخر از تصمیمش منصرف شد.

تلاش برای تمدید تحریم‌های تسلیحاتی

می‌رســیم به تیر ۱۳۹۹ و نزدیک‌شدن زمان پایــان تحریم‌های تســلیحاتی ایران طبق مفاد قطعنامــه ۲۲۳۱. در این مقطع بود که آمریکا در قالب مذاکره با کشورهای مختلف تــلاش زیــادی بــه کار گرفت تا تحریم‌های تســلیحاتی ایــران ادامه یابد. آمریکا پیشنویس قطعنامه تمدید نامحدود تحریم‌های تسلیحاتی علیه ایران را هم میان اعضای شورای امنیت ســازمان ملل توزیع کرد و در نشســت مجازی شــورای امنیت، پمپئو وزیر خارجــه آمریکا، خواهان تحریم نامحدود تسلیحاتی شد که این تلاش‌ها به جایی نرسید، زیرا بر اساس مفاد برجام بعد از آن تاریخ ایران تحریم‌های تسلیحاتی ایران برداشته می‌شد.

اصرار بر فعال‌کردن مکانیزم ماشه

وقتــی آمریــکا نتوانســت تحریم‌های تســلیحاتی علیه ایران را نامحدود کند، به سمت فعال‌کردن مکانیزم ماشه رفت تا از این طریق علاوه بر آنکه تحریم‌های تسلیحاتی را بازگرداند، تمام تحریم‌های پیشــین شورای امنیت علیه ایران را هم احیا کند. بر اساس مکانیزم ماشیه هر یک از اعضای برجام اگر درمی‌یافتند کــه یکی از اعضا تعهدات خود را اجــرا نمی‌کنــد، می‌توانســت موضوع را به کمیسیون مشــترک برجام ارجاع دهد. آمریکا می‌کوشــید تا از این رهگذر ایران را با ادعاهایی که درباره نقض برجام از ســوی ایران ارائه می‌داد محکوم کند تا شــرایط را به قبل از انعقاد برجام برگرداند، اما یک مانع مهم بر ســر راه آمریکا وجود داشــت؛ آنکه آمریکا به دلیل آنکه از برجام خارج شده بود، حق درخواســت فعال‌شدن مکانیزم ماشه را نداشت. آمریکا بعد از کشمکش‌های فراوان فشــار را بر اعضای اروپایی عضو برجام آورد تا درخواســت فعال‌شــدن مکانیزم ماشه از ســوی آنها مطرح شود که این تلاش‌ها هم به فرجام نرسید و هیچ یک از اعضای اروپایی برجام حاضر به این اقدام نشدند. در مجموع چهارسال ریاســت‌جمهوری ترامپ را باید دورانی به شدت پرتنش میان ایران و آمریکا دانســت؛ دورانی که علاوه بر آنکه فشارهای بســیار اقتصادی بر ایران وارد شد، احتمال مناقشــه نظامی میان دو کشور هم چند بار به شدت افزایش یافت. با این اوصاف می‌توان از بابت انتخــاب دوباره ترامپ نگران بود؛ به خصوص باتوجه به شــرایط بحرانی منطقه؛ هرچند ممکن است ترامپ این دوره نسبت به ترامپ ســال‌های ۹۵ تا ۹۹ سیاست‌های منطقه‌ای متفاوتی را در پیش بگیرد که باید منتظر ماند و دید.

آتش سوزان خاورمیانه و رئیس جمهوری آمریکا

ترامپ پس از ورود به کاخ ســفید مجبور اســت با واقعیــات جنگ‌های کنونی منطقه در غزه و لبنان دســت و پنجه نرم کنــد. در خاورمیانه علاوه بر جنگ، مسائلی مانند سرنوشت پیمان ابراهیم و نحوه مواجهــه با بازیگرانی مانند ایران، چین و گروه‌های مقاومت به سیاست‌های تازه آمریکا شکل خواهد داد.

«فرقــی نمی‌کنــد چــه کســی در ایالات متحــده رئیس‌جمهور شــود چون برنامه‌ریزی‌هایمان از قبل انجام شده است»؛ این بخشــی از اظهارات ســخنگوی دولت چهاردهم در روزی بود که مشــخص شــد «دونالد ترامپ» بر رقیب دموکراتش «کامالا هریــس» پیروز شــده و از ژانویه ۲۰۲۵ به عنوان چهل و هفتمین رئیس‌جمهور آمریکا در کاخ سفید مستقر خواهد شد.

یــک روز بعد یعنــی هفدهــم آبان‌ماه سخنگوی دستگاه دیپلماسی نیز در راستای همین مواضع و در پاسخ به خبرنگار «ایرنا» بیان داشــت آنچه برای ایران مهم و ملاک ارزیابی محســوب می‌شــود، عملکرد دولت آمریکا است.

هر چند در بسیاری موارد موضع‌گیری‌های رســمی و اظهارنظرهای دیپلماتیک با آنچه تحلیلگران و ناظران امور سیاسی و بین‌المللی می‌بینند و بیــان می‌دارند انطباقی دقیق و کامل نمی‌یابد اما واقعیت مناسبات تهران و واشــنگتن جدا از این مواضع اعلانی نیست چنان کــه «الجزیره» در تحلیل خود درباره ارتباط نتیجه انتخابات آمریکا با سیاســت این کشــور در قبال جمهوری اسلامی ایران تصریــح می‌دارد هر دو نامــزد دیدگاه‌هایی ســختگیرانه را در برابر تهران دنبال و اعلام می‌کردند و در عین حــال هر دو به تعامل دیپلماتیک با ایران تمایل نشان می‌دادند.

این رســانه با اشــاره به ســخنان اخیر رئیس‌جمهــوری و وزیــر امــور خارجــه کشورمان، پیش‌بینی کرده تنها ممکن است در مواجهه جمهوری اسلامی ایران با ایالات متحده آمریکا تاکتیک‌ها عوض شوند.

با این حــال، خاورمیانه یکی از مناطقی اســت که به دلیل ماهیــت بحران‌های آن، مدت‌ها است در کانون توجه واشنگتن قرار دارد و بسیاری منتظرند ببینند ترامپ در دور دوم ریاســت جمهوری خود چه سیاستی را در قبال این منطقه، بحران‌ها و مسائلش در پیش می‌گیرد.

در حال حاضر چندین موضوع اصلی در خاورمیانه وجود دارد که احتمالا توجه ترامپ را بــه خود معطوف خواهد کرد و سیاســت خاورمیانه‌ای وی بر محور این مسائل خواهد چرخید. در ادامه به بررســی هر یک از این موضوع‌هــا و واکنش احتمالی ترامپ به آنها می‌پردازیم:

مساله فوری رئیس‌جمهوری جدید آمریکا

مهم‌تریــن و فوری‌تریــن موضوعی که سیاســت خاورمیانه‌ای ترامــپ را به خود مشغول ســازد؛ همچنان که گزارش «سی. ان.ان» هم تصریح داشته شاید مساله جنگ غزه و لبنان باشــد. دونالد ترامپ در کمپین انتخاباتی خود بر این موضوع تاکید کرده بود که اسرائیل باید به این جنگ‌ها پایان دهد و نتانیاهو تا قبــل از ژانویه که قدرت تفویض می‌شود، باید برای خاتمه جنگ اقدام کند.

دیدگاه

خطای تعجیل در تحلیل و توصیه

سیدرسول موسوی

دونالد ترامپ به عنوان چهل و هفتمین رئیس جمهور آمریکا انتخاب شــد و قرار است دو ماه دیگر؛ در ۲۰ ژانویه ۲۰۲۵ (اول بهمن ۱۴۰۳) مراسم تحلیف او برقرار شده و به شکل رسمی رئیس‌جمهور آمریکا شود. تا آن زمان دولت کنونی جو بایدن در قدرت بوده و می‌تواند تصمیماتی بسیار تاثیر گذار برای آینده آمریکا گرفته و اجرا کند.

کســانی که آمریکا و ســاختار قــدرت و نظام تصمیم گیری آمریکا را می‌شناســند، معتقدند این فاصله زمانی بین انتخاب رئیس جمهور تا زمان استقرار در کاخ سفید، حساسترین زمان از نظر بسیاری اتفاقات خاص به‌خصوص در عرصه سیاست خارجی است.

با توجه با این که سیاست خارجی آمریکا توسط روسای جمهور مختلف با ادبیات متفاوتی بیان می‌شــود؛ ولی در عمل و اجرای موضوعات راهبردی، مهم و اصلی، سیاست خارجی آمریکا ماهیتی فراحزبی و ساختاری داشته و هر دو حزب در دولت پنهان آمریکا درباره کلیات اجرای سیاست خارجــی به توافق می‌رســند، باید کشــوری مانند ما به تصمیمات مقامات آمریکا در این دو ماه بیشتر توجه کند.

سیاســت خارجی فراحزبی آمریکا در مسائل راهبردی، مهم و مرتبط به امنیت ملی آمریکا این فرصت را به ساختار قدرت آمریکا می‌دهد کــه در دوره دو ماهه انتقال قدرت، دولت قبل کاری کند که دولت بعد بدون آنکه مسئولیتش را بپذیرد آثار اقدام دولت قبل را به نفع خود مدیریت کند.

لذا ضرورت دارد کســانی را که تعجیــل در توصیه به برقراری نوعی ارتباط یا ارسال پیام به ترامپ می‌کنند مورد نقد قرار داد که در شناخت ساختار قدرت در آمریکا متبحر نبوده و در توصیه تعجیل کــرده اند؛ زیرا اولا هنوز قدرت منتقل نشده و ممکن است اتفاقاتی در همین فاصله دو ماه رخ دهد که کاملا بــه زیان امنیت و منافع ملی جمهوری اسلامی ایران به خصوص با توجه به سابقه بیش از ۴۰ سال خصومت بین دو کشور باشد.

یک کارشــناس مجرب می‌داند همیشه بین شعارها و وعده‌های انتخاباتی کاندیداهای ریاست جمهوری در همه کشــورها، با رفتار عملی آنها زمانــی که عملا قدرت را به دســت می‌گیرند، فاصله وجود دارد؛ به خصوص آنکه این موضوع در خصوص شــخص (دونالــد) ترامپ در دور اول ریاســت جمهوری اش تجربه شده اســت. همه اصطلاح گاو شــیرده او را به‌خوبی به یاد می‌آورند و شــاهد بودند نگرش او چه تفاوت‌هایی پیدا کرد. در اینجا به علل تغییر نگرش ایشــان کاری نداریم، فقط به عنوان یک سند برای ادعای خود مطرح می‌کنیــم که نباید به صرف حرف‌ها و صحبت‌های دوران انتخابات یک کاندیدا درباره رفتار عملی او قضاوت کرد. بلکه باید کمی تامل کرد و سخن و عمل او را وقتی قدرت اجرایی پیدا می‌کند، در یک مجموعه دید.

البته لازم نیســت حرف و عمل یک کاندیدا را در همه موارد مورد ســنجش قرار داد؛ زیرا در بســیاری مســائل غیرحساس چنین تغییری اتفاق نمی‌افتد. ولی در مسائل راهبردی سیاســت خارجی به خصوص در مسایل آسیای غربی و مسائل مربوط به ایران حتما باید حساس بود و در زمان و شرایط خودش مساله را مورد تجزیه و تحلیل قرار داد و توصیه سیاستی کرد.

پولیتیک

حمایت ایران از تمامیت ارضی ارمنستان

یر جمهوری اســلامی ایران در ایــروان گفت: تهران از حاکمیت و تمامیت ارضی ارمنستان حمایت و از تلاش‌های این کشــور برای ایجاد روابط دوســتانه با همســایگانش استقبال می‌کند.

خبرگزاری آرمن پرس نوشت: مهدی سبحانی در مراسم افتتاح همایش «ارمنســتان-ایران: همــکاری و افق‌های جدید» در «کاپان» (شــهری در جنوب غربی ارمنستان) اظهار داشت: جمهوری اســلامی ایران با تاکید بر مواضع اصولی خود در حمایت از حاکمیت، اســتقلال و تمامیت ارضی ارمنســتان، از تلاش‌های این کشــور در راســتای برقراری روابط دوستانه با کشورهای همسایه اش استقبال می‌کند و آماده است در این راستا به دولت ارمنستان کمک کند. سفیر ایران افزود، ایران از ابتکار عمل «چهار راه صلح» ارمنستان حمایت می‌کند و هرگونه رفع مانع باید بر اساس تمامیت ارضی، حاکمیت و کنترل این کشور باشد.

ســبحانی ادامه داد: ما از مذاکرات صلح ارمنســتان-آذربایجان استقبال می‌کنیم و بر این باور هستیم که تنش‌ها و درگیری‌ها بین دو کشــور می‌تواند تبعات ناخواسته ای برای مردم این منطقه داشــته باشد. به نوشته آرمن پرس، سبحانی در بخشی از اظهارات خود مرز ارمنستان و ایران را «مرز دوســتی» توصیف و اضافه کرد: مصمم هستیم از همه فرصت‌های دو کشور برای گسترش تجارت و افزایش روابط سیاســی، اقتصادی و فرهنگی در روابط بین ایران و ارمنســتان که دارای آینده ای روشن است و هیچ کس نمی‌تواند آن را مختل کند، استفاده کنیم.

به گزارش ایرنا، سفیر جمهوری اسلامی ایران در ایروان پیشــتر گفته بود: ایران و ارمنستان در حوزه‌های تجاری، اقتصادی، حمل و نقل و انرژی مکمل یکدیگرند و ما مصمم هستیم از تمام ظرفیت‌ها در روابط استفاده کنیم.

رویداد

قزاقستان در تدارک نشست «روند آستانه»

وزارت امــور خارجه قزاقســتان در بیانیــه‌ای جزئیات برگزاری دور بعدی مذاکرات کشورهای ضامن صلح سوریه (روند آستانه) را اعلام کرد.

وزارت امــور خارجه قزاقســتان در بیانیه‌ای اعلام کرد که پایتخت قزاقســتان میزبان نشستی بین‌المللی درباره سوریه از ۱۱ تا ۱۲ نوامبر (۲۱ تا۲۲ آبان) میزبان نشستی بین‌المللی درباره ســوریه در چارچوب روند صلح آستانه خواهد بود.

خبرگزاری اسپوتنیک با انتشار این مطلب گزارش داد: بیست‌ودومین نشســت بین‌المللی درباره سوریه از ۱۱ تا ۱۲ نوامبر ۲۰۲۴ در قالب روند آســتانه در آستانه برگزار خواهد شد.

قرار اســت دیدارهــای دوجانبه و ســه‌جانبه‌ای میان هیات‌های شــرکت‌کننده در روز اول برگزار شود که تا روز دوم ادامه خواهد داشــت و جلسه جامعی نیز با بر اساس نتایج این رایزنی‌ها تشکیل خواهد شد.

مذاکرات برای آینده سوریه و بهبود روابط آن با ترکیه پس از ۱۲ سال جنگ داخلی در سوریه میان ایران، سوریه، روسیه و ترکیه کشور آغاز شد. روسیه و ایران حامی دولت قانونی ســوریه بوده‌اند، در حالی که ترکیه از اپوزیســیون سیاسی و مسلح این کشور حمایت کرده است و نیروهای نظامی آن به منظور مقابله با کردهای ســوریه در مرزهای شمالی این کشور مستقر هستند.